

Posudek

Nováková Pavla: Česko-holandská partnerství. Sociální integrace Češek v holandském kulturním prostředí. Bakalářská práce. Univerzita Karlova, Fakulta humanitních studií. Praha 2018, 76 s., grafy.

Pavla Nováková se ve své bakalářské práci zabývá společensky závažným a v současnosti stále aktuálním tématem integrace žen-migrantek do společnosti muže, s nímž uzavřely manželství nebo dlouhodobé partnerství. Zabývá se otázkou, která je v době intenzivní mezinárodní migrace a módního trendu navazovat mezi etnická (tzv. světová) partnerství chápána jako otázka globální. Téma předložené bakalářské práce je tedy nosné, časové, v antropologické, etnologické a sociologické literatuře opakovaně řešené, ovšem přesto stále otevřené. A tato otevřenost, která je výzvou, přináší i nejedno úskalí. Znamená hledání, badatelskou invenci a odvahu nových pohledů. A tato kritéria autorka práce naplnila.

Pavla Nováková koncipuje problém integrace partnerek do společnosti země partnera jako analýzu situace Češek v Nizozemsku. Tuto analýzu opírá o etnografický výzkum realizovaný narativními a polostrukturovanými rozhovory se sedmi informátorkami, a také o vlastní autentickou zkušenost z partnerství s Holanďanem. Soubor informátorek, který sestavila, zachytil Češky dlouhodobě žijící v Nizozemí, a to v různých oblastech země, ve velkých městech i na venkově. Jednotícím kritériem jejího výběru bylo partnerství s etnickým Holanďanem (nikoli migrantem nebo potomkem migrantů naturalizovaných v Nizozemí). Teoretickým východiskem analýzy takto shromážděných dat se pak stalo jednak W. Boswickovo a F. Heckmannovo pojetí sociální integrace jako čtyř dimenzionálního procesu (důraz P. Nováková položila na dimenzi kulturní, interaktivní a identifikační), a jednak G. Hofstedeho kategorizace světových společností podle mentalit (autorkou využitou pro srovnání mentality společnosti holandské a české – zde ovšem se jí nepodařilo zaznamenat nejaktuálnější dopočítání hodnot pro českou společnost).

V koncepci práce se P. Nováková přidrží schématu: rozvaha o teoretických východiscích, představení metodiky, výzkumná analýza a formulace závěrů (oddíl, v němž autorka prezentuje vlastní výzkum).

K analýze dat získaných etnografickým výzkumem přistoupila P. Nováková z hodnotícího pohledu informátorek-aktérek integračního procesu. Z tohoto zorného úhlu sledovala tři základní okruhy otázek, které se vztahují:

- a) k reakci migrantek na holandské kulturní prostředí, k jejich akceptování či odmítání norem obecně platných v holandské společnosti (životní standardy, životní styl, komunikace na úrovni kontaktní společnosti, vlastní rodiny i rodiny rodičů partnera),
- b) k nazírání migrantek na běžné zvyklosti Holanďanů a na podprahové postoje ustálené v sociálně a etnicky ohraničených skupinách žijících v Nizozemí a
- c) k hodnocení transnacionálních vazeb, které české migrantky udržují a rozvíjejí napříč sociálních pozic, které v Nizozemí získaly (vztah k ČR jako zemi původu, rodičovské i širší rodině, kontaktním lokálním skupinám).

Předložená bakalářská práce vypovídá o postojích Češek k holandské společnosti a ke skupinám jejich kontaktního okolí. Vypovídá však také o jejich hodnocení vlastního postavení, které získaly v této společnosti. Indikátory, na nichž postoje informátorek

sledovala, hledala P. Nováková v názorech na školství, zdravotnictví, jazykovou komunikaci (jazyková kompetence informátorek, jejich dětí, jazyk rodinné komunikace), v názorech na rodinné vazby, a také na rodinnou každodennost (organizace rodinného života, stravování, svátečnost). Zde překročila hranice badatelské „běžnosti“, a to s úspěchem.

Z řady závěrů, k nimž P. Nováková dospěla, považuji za důležité následující.

I. Informátorky si uvědomují kulturní odlišnosti etnických subjektů v dnes již multikulturní nizozemské společnosti a na tyto odlišnosti svými postoji reagují. Diferencují mezi Holanďany a „jinými“.

II. Registrují opatrnost Holanďanů vůči cizincům. Ty z nich, které žijí v Nizozemí po delší dobu, vnímají i posun holandské společnosti k větší obezřetnosti vůči cizincům. Adresně informátorky formulovaly své názory na tři skupiny cizinců: migranty z Afriky, z Blízkého Východu a Poláky. Ač samy cizinky distancovaly se od těchto skupin, i když odlišným způsobem. U prvních dvou se ztotožnily s odmítavou pozicí Holanďanů s odůvodněním nerespektování pravidel přijímací země. U migrantů z Polska znevažující postoj revidovaly, vysvětlovaly jeho příčiny a odmítaly, pokud byly s Poláky ztotožňovány.

III. Holanďany informátorky nevnímají v kulturní jednotnosti, odlišují je podle regionů. Přesto si vybudovaly sjednocující charakteristiku Holanďanů. Vnímají je jako lidi osobně uzavřené, a to i v rodinných vztazích – s výjimkou rodinných oslav. Spatřují je zároveň jako lidi respektující rodiče, uznávající rovnost mužů a žen ve společnosti, lidi tolerantní a ohleduplné k druhým, pohodové, kteří dovedou využít svůj volný čas, rádi cestují a sportují. Vidí je jako lidi dbalé o svůj zevnějšek.

IV. Informátorky, přestože hodnotí výhody života v Nizozemí a nechtějí se vrátit do České republiky, udržují kontakt s rodinou a přáteli v ČR. Vesměs si ponechávají své české občanství. Povědomí českého původu zprostředkovávají i svým dětem, z nichž vyrůstají Holanďané. Z mého pohledu je patriotismus jejich příznačnou pozicí, pozicí transparentní. K této otázce by se mohla P. Nováková vyslovit při obhajobě.

Závěrem konstatuji. Pavla Novákové bakalářskou práci vybudovala na analýze dat dobře provedeného etnografického výzkumu, pracovala s adekvátní teoretickou literaturou. Výklad zvoleného tématu (integrace Češek-partnerek Holanďanů do holandské společnosti) začlenila do širších souvislostí migrace Čechů do Nizozemí (v období od druhé poloviny 20. století do současnosti). Práce je dokladem invence autorky, její píle a badatelské preciznosti.

Předložená bakalářská práce odpovídá požadavkům kladeným na tento typ závěrečných prací. Prokazuje, že její autorka si dovede položit aktuální otázky, zvolit ukazatele, na nichž lze tyto otázky řešit, dovede shromáždit výpovědně hodnotná data, tato data analyzovat a vyvodit uvážené závěry. Práci doporučuji k obhajobě a hodnotím jako práci výbornou.